

# Nàufrags de la hipoteca



J.A. GUERRERO

Una família que ha a estat desnonada assisteix a una reunió de la PAH a Barcelona.

Catalunya i el País Valencià són els dos territoris més afectats per la crisi hipotecària actual. Cada divendres, a la seu de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) de Barcelona, desenes de persones exposen els seus problemes, comparteixen dubtes i dissenyen accions per lluitar contra el crèdit que els angoixa. Les estadístiques es transformen llavors en el relat de la por de perdre la casa.

JOAN ANTONI GUERRERO VALL

Tots els divendres, al carrer dels Enamorats, de Barcelona, desenes de persones es reuneixen per parlar dels seus problemes d'habitatge, crèdits, hipoteques, i en general, de les sempre conflictives relacions amb el banc, en uns baixos que tenen

poc glamur. Els reunits s'asseuen en cadires arreplegades d'alguna banda, i així cada nova trobada conserva aquell aspecte de reunió improvisada amb persones de procedències diverses, i es podria afirmar també de classes socials ben diferents. Uns al costat dels altres amb els mateixos neguits, fa cinc anys no s'haurien imaginat mai en aquest local compartint dubtes sobre el seu

futur. La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), que té agrupacions en múltiples ciutats de Catalunya i País Valencià, ha assolit uns bons resultats en les campanyes que s'ha proposat. Una és la iniciativa legislativa popular (ILP) per aconseguir la dació retroactiva en pagament, la moratòria de desnonaments dels habitatges habituals i el lloguer social dels pisos buits en mans de les entitats financeres. Molts dels reunits a la seu de la plataforma es troben en una cruïlla complicada: o bé mengen o bé deixen de complir el seu compromís mensual amb el banc.

Com si es tractés d'una organització mil·limètricament preparada, la PAH, que és diversa i ha volgut mantenir en tot moment l'apartidisme, ha aconseguit atorgar ressò mediàtic al problema de les hipoteques i els desnonaments, la unió dels afectats i els suports per a una ILP i posar un problema cabdal de l'actual crisi econòmica al centre mateix de la vida política i el debat públic. "El nostre objectiu és donar visibilitat al problema. Els mitjans de

comunicació finalment ens han fet cas, estan al nostre costat, i aquesta és la manera que tenim de fer-nos sentir i que els polítics ens tinguin en compte, aconseguint visibilitat i convertint-nos en el malson dels bancs”, diu Ada Colau, el rostre del moviment, quan es dirigeix a una munió de nous afectats que han anat al carrer dels Enamorats un divendres més buscant consells, una solució o simplement compartir el conflicte que els desassossega.

**El risc de perdre la casa.** Els problemes allà es divideixen en diferents graus: del més corrent, les dificultats per a pagar la hipoteca cada mes, a la situació més crítica, que és quan la persona o la família està a punt de ser “foragitada” de casa seva, és a dir, definitivament desnonada. El banc reclama els diners i, si el reclamat no els té, ho perd tot, ha de sortir de casa seva –que de fet mai ho ha estat– i es queda amb el deute que veu difícil de poder pagar mentre no aparegui una oportunitat laboral en un país on les estadístiques mostren que l’atur no para de guanyar terreny. Alguns tenen vergonya d’explicar la situació que passen; d’altres, en un punt més proper al de la desesperació, expliquen la darrera traveta que els ha posat el banc. Directors d’entitats financeres que només busquen anar ingressant diners dels deutors, ni que sigui una minsa part de la quota que els correspon. Alguns pensen que, si van pagant a poc a poc, el que puguin, ja evitaran que s’iniciï un procés contra ells que podria acabar en desnonament. Però a les reunions de la PAH molts acaben descobrint que la llei hipotecària de l’Estat espanyol no entén de bones intencions i els bancs tampoc. “Heu de tenir en compte que, amb la llei espanyola, amb un mes que deixeu de pagar un sol euro de la hipoteca n’hi ha prou perquè el banc pugui iniciar un expedient contra vosaltres”, diu una voluntària de la plataforma a uns afectats atònits que busquen la manera d’entendre què passa i què poden fer per a evitar-ho. “Aquí no us direm el que heu de fer, ni que deixeu de pagar els vostres deutes, però sí que us direm que el que no podeu fer és deixar de menjar per pagar la hipoteca”.



J.A. GUERRERO



Pere, un dels testimonis, al menjador de casa seva, fumant. El Pere esperant el seu torn als ser-



J.A. GUERRERO

Afectats per la hipoteca, a la seu de la Plataforma d’Afectats per la Hipoteca (PAH) de Barcelona. La majoria dels assistents són d’origen llatinoamericà.

Catalunya i el País Valencià han estat les dues comunitats autònomes de l’Estat espanyol on el drama dels desnonaments s’ha viscut amb més intensitat. Les xifres que circulen posen en evidència que les persones que viuen als Països Catalans, en aquesta crisi, són les que més han perdut casa seva o bé les que cada vegada troben més dificultats per a fer front a la despesa que comporta el pagament de

la hipoteca i s’enfronten a processos judicials amb els bancs. A final del 2012, el president del Tribunal Suprem i del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), Gonzalo Moliner, va revelar que les execucions hipotecàries havien pujat un 134% al llarg del 2012. Aquest increment, segons va dir públicament, ha estat la base de la “consegüent creació d’un conflicte social”. Aquest malestar s’ha articulat

La Lluïsa ha de demanar ajuda al banc d’aliments: “El primer dia sempre fa vergonya, però després ja t’hi fas”



veïns socials de l'ajuntament. La Lluïsa i en Pere, a casa seva.

sobretot al voltant de la PAH, que ha aconseguit darrerament gran ressò mediàtic, si bé la plataforma ja havia començat a donar els primers passos abans que tot esclatés.

La PAH ha estat el refugi de molts que no sabien cap a on anar. Aquest és el cas d'en Pere i la Lluïsa dos catalans que viuen a l'Eixample Dreta de Barcelona, als voltants de la Sagrada Família, per a qui la plataforma representa l'esperança; la líder del grup, Ada Colau, és per a ells com una nova i contemporània Joana d'Arc, diuen. Tenen un pis petit, pel qual han de pagar més de 200.000 euros, i ara encara en deuen una bona part. Ella neteja pisos (d'això treu uns 300 euros nets al mes) i ell no treballa (no recorda la darrera vegada que ho va fer), arrossega problemes físics d'anteriors feines, com la de transportar neveres de les cases quan l'economia del país anava bé, tot i que moltes vegades llavors treballava en negre. De moment no li han reconegut invalidesa, fet que ell lamenta. Fa un temps que la parella va començar a assistir a les reunions de la PAH amb la voluntat d'assabentar-se de qualsevol detall que els pogués ajudar en la seva situació. Es voldrien desempallegar del crèdit hipotecari que han de pagar, que arriba als 700 euros mensuals. Els seus ingressos sempre són justos. Fora dels 300 euros *legals* que reben, ajusten el pressupost familiar amb altres recursos. L'estretor del dia a dia és evident i, per això, per menjar, també han hagut de recórrer a l'ajuda del banc d'aliments del barri. "El primer dia sempre fa vergonya, però després ja t'hi fas", explica la Lluïsa, mentre fa una pipada

profunda al cigarret. Tant ella com el seu marit, en Pere, veuen el futur ben negre. El deute que tenen és enorme, i els ingressos excessivament minsos. Si el futur no canvia, creuen que algun dia es podrien veure al carrer. Però de moment han decidit lluitar i fer gestions amb la seva entitat bancària, Catalunya Caixa, per mirar de trobar una solució: la millor seria aconseguir la dació en pagament i tenir opció a un lloguer social.

**La lletra petita.** Els afectats per la hipoteca viuen en una situació nova. Per primera vegada s'han hagut d'aturar a llegir la lletra petita dels contractes, aquella part en la qual molts no van parar esment en temps de vaques grasses. Ara, quan no hi ha diners, aquella lletra petita es converteix en un malson angoixant. "El primer dia tot us sonarà molt estrany, probablement no entendreu res, però a força de venir cada setmana a les reunions acabareu fent-vos-en experts". Així anima una voluntària de la PAH a un nou grup d'afectats, com el Pere i la Lluïsa, que avui s'han presentat per primera vegada al local del carrer dels Enamorats. La majoria dels presents formen part de les onades migratòries llatinoamericanes, que van arribar a Barcelona en ple huracà de creixement econòmic. Ara, en aquella reunió de la PAH, semblen naufragats a la recerca de l'Arca de Noè que els salvi. Molts s'aixequen i expliquen el seu cas. D'altres s'han convertit en activistes socials. N'hi ha que expliquen que van arribar aquí escapant dels seus països i ara es veuen abocats a escapar de nou, però no d'un país del Tercer

Món, sinó del que havien considerat un dels darrers miracles econòmics del vell continent, l'estat espanyol. La majoria, equatorians, preparen el retorn al seu país. Allà, el govern de Rafael Correa, sovint acusat de populista, ha establert una llei per la qual les entitats financeres no podran reclamar els deutes als ciutadans retornats. Quan es recorda aquesta mesura, els reunits esclaten amb crits de joia i arrenquen a aplaudir.

En Pere i la Lluïsa han votat per les CUP en les darreres eleccions. Davant del moment que viuen, sentint-se a la vora d'un precipici, les receptes de la unitat popular els semblen les més encertades. "Jo no vaig demanar néixer —diu en Pere—, ni venir a aquest món. Diguem que vaig néixer per caprici dels meus pares. A més a més, per a viure fan falta diners. I per a tenir diners cal tenir una feina. I si no hi ha treball o n'hi ha poc, i jo no en tinc, aleshores, què puc fer?". El cas d'en Pere i la Lluïsa és un més dels que es poden escoltar cada divendres, a partir de les 6, al local de la PAH al carrer dels Enamorats, una immersió en la realitat d'una crisi que, més enllà de les xifres, posa al descobert el drama de milers d'itineraris vitals truncats per un marc legal que s'ha convertit en una ratera on es troben atrapats un gran nombre de persones.



**JOAN ANTONI GUERRERO VALL** (Reus, 1979) inicia la seva trajectòria el 1999 en *Diari de Tarragona*. Més endavant entra a Europa Press

Catalunya i el 2004 s'incorpora al *Diari d'Andorra*. Al Principat fa de corresponsal per a EL TEMPS i l'*Avui*. A partir del 2007, després d'un viatge a Cuba, comença a interessar-se per l'actualitat de l'illa i obre un bloc sobre el tema. Actualment viu a Barcelona, des d'on col·labora amb diversos mitjans de l'Office of Cuba Broadcasting, amb seu als EE.UU., i en projectes blocaires com Global Voices en català.